

HANDLINGSPROGRAM FÖR BARN- OCH UNGDOMSVERKSAMHETEN I MARKARYDS KOMMUN

**Ett kommunalt handlingsprogram som utgår från Förenta Nationernas
konvention om barnens rättigheter**

Antaget av kommunfullmäktige 2013-09-24, § 59, att gälla från och med 2013-11-01

Innehåll

Barnkonventionen	sid 3
Vision	sid 6
Bakgrund	sid 7
Målgrupp	sid 7
Syfte	sid 7
<i>Befintliga verksamheter</i>	sid 7
Mål för barn och ungdomar i Markaryds kommun	sid 8
Metod för framtagandet av handlingsprogrammet	sid 9
Grundprinciper	sid 10
Åtgärdsplan	sid 11
Uppföljning av åtgärdsplanen	sid 11
Revidering av handlingsprogrammet	sid 11
Åtgärdsplan 2011-2012	sid 12

FN:s konvention om barnets rättigheter

I förkortad version. (se www.unicef.se/barnkonventionen)

I handlingsprogrammet har hänvisningar till barnkonventionen gjort med kursiv stil.

Artikel 1

Ett barn är varje människa under 18 år.

Artikel 2

Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3

Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn.

Artikel 4

Staten ska vidta alla lämpliga åtgärder för att genomföra konventionen. När det gäller barnets ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ska staten utnyttja det yttersta av sina resurser. Där så behövs ska man samarbeta internationellt.

Artikel 5

Barnets föräldrar eller annan vårdnadshavare har huvudansvaret för barnets uppfostran och utveckling och ska vägleda barnet då han/hon utövar sina rättigheter.

Artikel 6

Varje barn har rätt att överleva och utvecklas.

Artikel 7

Varje barn har rätt till ett namn och en nationalitet. Barnet har rätt, så långt det är möjligt, att få veta vilka föräldrarna är och bli omvårdad av dem.

Artikel 8

Varje barn har rätt att behålla sin identitet.

Artikel 9

Ett barn ska inte skiljas från föräldrarna mot deras vilja, utom när det är för barnets bästa. Barn som är skilt från föräldrarna har rätt att träffa dem regelbundet.

Artikel 10

Ansökningar från familjer som vill återförenas över statsgränser ska behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt.

Artikel 11

Staten ska bekämpa olovligt bortförande och kvarhållande av barn i utlandet.

Artikel 12

Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör henne/honom. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

Artikel 13-15

Varje barns rätt till yttrandefrihet, tankefrihet, religionsfrihet och föreningsfrihet ska respekteras.

Artikel 16

Varje barns rätt till privatliv ska respekteras.

Artikel 17

Staten ska ta ansvar för massmediers roll när det gäller varje barns tillgång till information.

Artikel 18

Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för barnets uppfostran och utveckling.

Artikel 19

Varje barn har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld, övergrepp, vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller annan som har hand om barnet.

Artikel 20

Ett barn som berövats sin familjemiljö har rätt till alternativ omvårdnad.

Artikel 21

Vid adoption ska staten säkerställa att barnets bästa främst beaktas.

Artikel 22

Ett flyktingbarn har rätt till skydd och hjälp.

Artikel 23

Ett barn med funktionshinder har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som möjliggör ett aktivt deltagande i samhället.

Artikel 24

Varje barn har rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård. Traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa ska avskaffas.

Artikel 25

Staten ska göra regelbunden översyn av situationen för ett barn som är omhändertaget av myndigheterna.

Artikel 26

Varje barn har rätt till social trygghet.

Artikel 27

Varje barn har rätt till skälig levnadsstandard.

Artikel 28

Varje barn har rätt till utbildning. Grundskolan ska vara gratis.

Artikel 29

Undervisningen ska syfta till att utveckla barnets fulla möjligheter och respekt för mänskliga rättigheter.

Artikel 30

Ett barn som tillhör en minoritet eller ursprungsbefolkning har rätt till sitt språk, sin kultur och religion.

Artikel 31

Varje barn har rätt till lek, vila och fritid.

Artikel 32

Varje barn har rätt att skyddas mot ekonomiskt utnyttjande och arbete som skadar barnet eller hindrar hans/hennes skolgång.

Artikel 33

Varje barn har rätt att skyddas mot droger.

Artikel 34

Varje barn har rätt att skyddas mot sexuella övergrepp och mot att utnyttjas i prostitution och pornografi.

Artikel 35

Staten ska bekämpa handel med barn.

Artikel 36

Varje barn ska skyddas mot alla former av utnyttjande.

Artikel 37

Inget barn får utsättas för tortyr, annan grym behandling eller bestraffning eller dödsstraff. Frihetsberövande av ett barn ska ske i enlighet med lag och får endast användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid.

Artikel 38

Inget barn får användas som soldat.

Artikel 39

Ett barn som utsatts för övergrepp eller utnyttjande har rätt till rehabilitering och social anpassning.

Artikel 40

Ett barn som är anklagat för brott eller blivit dömt för en straffbar handling har rätt att behandlas respektfullt och rättssäkert.

Artikel 41

Om det finns bestämmelser som går längre än innehållet i barnkonventionen, gäller de bestämmelserna i stället.

Artikel 42

Staten ska göra konventionens innehåll känt bland vuxna och barn.

Artikel 43-45

FN:s kommitté för barnets rättigheter övervakar och granskar att staterna följer barnkonventionen genom en särskild rapporteringsprocess.

Artikel 46-54

En stat blir bunden av barnkonventionen genom att ratificera den.

VISION

Barn och ungdomar ska trivas, utvecklas och må väl i Markaryds kommun. De ska ha en trygg uppväxtmiljö i sina familjer, bra skoldagar och en utvecklande fritid!

De som avslutat gymnasieskolan ska få arbete och uppleva att det är bra att leva och bo i Markaryds kommun.

De som utbildar sig på annan ort ska känna längtan att återvända till Markaryd och leva och bo här!

Bakgrund

Genom att det tidigare har gjorts flera olika insatser i syfte att upprätta ett handlingsprogram för ungdomar finns det en bra grund att stå på. Några exempel på tidigare inslag är följande: olika livsstilprojekt för ungdomar, framtidsverkstäder, inrättande av tjänst som ungdomssamordnare, enkätundersökningen LUPP 11 - som gav en omfattande bild av ungdomars situation, projektet ”Ungt inflytande” - som skapat en grund för ungdomsdemokrati, dialogmöten med ungdomar där fokus har varit ett utvecklat elevinflytande samt bättre information, kommunikation och aktiviteter.

Ovanstående inslag har varit värdefulla och bidragit att en helhet skapats, i form av ett övergripande handlingsprogram för barn- och ungdomsverksamheten i Markaryds kommun som kommunfullmäktige antog att gälla fr.o.m 2011-04-01. För att handlingsprogrammet ska hållas aktuellt, beslutade kommunfullmäktige även att programmet ska revideras vartannat år.

Målgrupp

Handlingsprogrammet gäller den kommunala verksamhet som riktar sig till människor under 18 år. (*Artikel 1*)

Syfte

Syftet med ett handlingsprogram för barn- och ungdomsverksamheten är:

- att skapa en långsiktighet med barn- och ungdomsverksamheten
- att utveckla innehållet i barn- och ungdomsverksamheten
- att tillvarata barn och ungdomars intresse, engagemang och initiativförmåga
- att förbättra samordningen av de olika resurser som finns för barn och ungdomar
- att ge politiker och medarbetare ett värdefullt verktyg för att utveckla innehållet i barn- och ungdomsverksamheten

För att handlingsprogrammets syfte ska kunna uppnås ska det innehålla en åtgärdsplan som är konkret och uppföljningsbar. I åtgärdsplanen fastställs vilka ytterligare åtgärder som ska vidtas under 2013-2014.

Befintliga verksamheter

Att i unga år hitta en intressant och meningsfull hobby eller fritidsaktivitet är mycket viktigt, dels för att det är ett bra sätt att skaffa kompisar på men också för att det är något som man ofta har glädje av livet ut.

För att redan tidigt pröva på olika fritids- och sportaktiviteter arrangerar kommunen årligen en idrottsskola för alla barn under andra terminen i åk 1 samt första terminen i åk 2. Denna verksamhet har pågått ända sedan 1986 i att samarbeta med olika lokala föreningar. Detta har visat sig vara ett mycket lyckat koncept för att ge barnen chansen att tidigt pröva på olika verksamheter.

I kommunen finns ett rikt föreningsliv med drygt 100 föreningar registrerade i kommunens föreningsregister. Många av dessa bedriver ungdomsverksamhet för såväl flickor som pojkar. Här finns ett brett utbud med allt från ridning, fiske, gymnastik, simning, fotboll, bordtennis

m.m. I alla dessa föreningar finns förmodligen kommunens viktigaste resurs för att sysselsätta barn och ungdom, nämligen alla de hundratals föreningsledare som arbetar ideellt vecka ut och vecka in. Som komplement till den traditionella föreningsverksamheten bedriver de olika samfunden en omfattande barnverksamhet.

För de som inte är sportintresserade finns en väl utvecklad frivillig musikundervisning i samarbete med studieförbundet Vuxenskolan. Här erbjuds de flesta instrument samt körsång.

För de lite äldre ungdomarna finns det fritidsgårdsverksamhet i såväl Markaryd som Strömsnäsbruk. I Markaryd drivs verksamheten i samarbete med Markaryds Folkhögskolas fritidsledareutbildning med Huneskolans fritidsgård som bas och i Strömsnäsbruk i samarbete med Markaryds Bordtennisklubb och Strömsnäsbruks samhällsförening. Även kommunala fritidsledare finns på båda orterna.

En viktig resurs för den samlade ungdomsverksamheten är kommunens ungdomssamordnare som är vår länk och vårt öra ut mot ungdomarna med huvuduppgift att arbeta med ungdomsdemokrati samt att skapa positiva ungdomsmiljöer.

Bland övriga aktiviteter kan nämnas de mycket populära ”Rock the House” i kulturhuset, omfattande lovaktiviteter såväl under sport-, sommar som höstlovet samt drogfräa diskotek i samarbete med angränsande kommuner.

När det gäller att stimulera barn- och ungdomar till en meningsfull fritid är föräldraengagemanget utan tvekan det allra viktigaste.

Det kommunala uppdraget för omsorg/stöd till barn och ungdomar omfattar redan utan detta handlingsprogram en stor mängd verksamheter. Inom socialtjänsten finns tillgång till fältsekreterare kvällstid bland ungdomarna i samband med olika aktiviteter samt en kväll var annan vecka. Fältsekreteraren deltar också vid föräldramöten/föräldrastödsträffar i årskurs 6, 7 och 9. Samverkansträffar genomförs vid MVC, BVC, förskola och skola i mer eller mindre regelbundna former. När händelser uppstår runt barn och ungdomar kan man ansöka om insatser från socialtjänsten eller kan man anmäla en oro för något barn eller ungdom. Efter utredning och beslut verkställs ganska ofta insatserna familjebehandling genom familjepedagoger/familjebehandlare eller insatsen kontaktfamilj via uppdrag till olika familjer.

I förebyggande syfte finns en organiserad samverkansgrupp kallad UNG. Här ingår ungdomssamordnare från utbildnings- och kulturförvaltningen, representant från socialförvaltningen, kuratorer vid högstadieskolorna, polis och representanter från nattvandrarföreningarna. UNG förbereder arbetet vid större helger, skolavslutningar, marknaden m.m. För barn med speciella behov finns möjlighet att få insatser enligt LSS, t ex avlösarservice eller korttidsvistelse.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för frågor som berör barn och ungdomar.

Mål som särskilt berör barn och ungdomar i Markaryds kommun

Mål i Markaryds kommun som berör barn och ungdomar är bland andra:

Kommunfullmäktiges mål 3:

Medskaparanda

Kriterier:

Ungdomars delaktighet ska öka.

Kommunfullmäktiges mål 5:

Goda uppväxtvillkor

Kriterier:

Barn och ungdomar ska ha en trygg uppväxtmiljö i sina familjer, i skolan och på fritiden.

Markaryds kommun ska erbjuda en god utbildning och elevers resultat i grundskolan och gymnasieskolan ska långsiktigt höjas.

All verksamhet ska genomsyras av ett barnperspektiv med utgångspunkt i FN:s konvention om barns rättigheter.

Kommunfullmäktiges mål 8:

Utveckling

Kriterier:

Det ska finnas rika möjligheter att utöva kultur och idrott

Utbildnings- och kulturnämndens mål 1:

Trygghet

Delmål:

Rökning inom gruppen barn och unga ska upphöra i Markaryds kommun

Alla elever ska känna sig trygga i skolan

Utbildnings- och kulturnämndens mål 5:

Goda uppväxtvillkor

Delmål:

Elever som lämnar år 9 ska ha betyg i alla ämnen.

Utbildnings- och kulturnämndens mål 8:

Utveckling

Delmål:

Alla ungdomar t o m 19 år i Markaryds kommun ska ha tillgång till gratis resor med buss inom kommunen.

Utbildnings- och kulturnämndens mål 10:

Effektivitet

Delmål

Minst 60 % av en årskull i år 9 från Huneskolan söker till KCM

Minst 40 % av en årskull i år 9 från Strömsnässkolan söker till KCM.

Socialnämndens mål 5:

”Barn och ungdom i behov av stöd och omsorg får tidiga insatser från socialnämnden (Artikel 26)

Kommunstyrelsens mål 9 (Delmål till Kommunfullmäktiges mål 3, Medskaparanda)

”Ungdomars delaktighet ska öka” (Artikel 12)

Kommunstyrelsens mål 13 (Delmål till Kommunfullmäktiges mål 5, Goda uppväxtvillkor)

”All verksamhet ska genomsyras av ett barnperspektiv med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter” (Artikel 3)

Miljö- och byggnadsnämndens mål 7 (Delmål till Kommunfullmäktiges mål 5, Goda uppväxtvillkor)

”Barnperspektiv: Nyttja ungdomsinspektat som remissinstans i fråga som speciellt berör barn och ungdomar”

Metod för framtagandet av handlingsprogrammet

För att utbildnings- och kulturförvaltningen och socialförvaltningen skulle få veta vad ett handlingsprogram för barn- och ungdomsverksamheten bör innehålla bjöd förvaltningscheferna in ett fyrtiotal personer till en heldag den 21:e januari 2010. De som bjöds in var bl a ungdomar, politiker, representanter för föräldraråd/lokala styrelser, polisen samt medarbetare från socialförvaltningen och utbildnings- och kulturförvaltningen.

Den 23 januari 2013 bjöd socialchef/skolchef in till en revidering av handlingsprogrammet. Politiker och tjänstemän från de olika förvaltningarna i kommunen bjöds in liksom ungdomar.

Grundprinciper

Grundprinciperna för barn- och ungdomsverksamheten i Markaryds kommun återfinns i:

- FN:s barnkonvention
- Mål som särskilt berör barn och ungdomar i Markaryds kommun
- Visionen för barn- och ungdomar i Markaryds kommun

I all verksamhet som Markaryds kommun bedriver för och med barn och ungdomar ska en god livsstil gynnas och barn och ungdomars attityder till droger påverkas. (*Artiklarna 24,33*)

Under 2013 och 2014 kommer särskild uppmärksamhet att riktas åt barn och ungas hälsa, det goda föräldraskapet och familjecentralens verksamhet. Dessa verksamheters syften överensstämmer med intentionerna i detta handlingsprogram. (*Artiklarna 5,18,24,33*)

Åtgärdsplan

Som ett hjälpmedel för att grundprinciperna ska uppfyllas i så stor utsträckning som möjligt har en åtgärdsplan tagits fram. Åtgärdsplanen återfinns som en separat del i slutet av handlingsprogrammet.

Uppföljning av åtgärdsplanen

Vid ungdomsinspektats möten redovisar ungdomssamordnaren de åtgärder som vidtagits i enlighet med åtgärdsplanen. Utöver detta görs i början av varje år en uppföljning av åtgärdsplanen. Detta sker genom att varje förvaltning redovisar vad förvaltningen gjort i förhållande till det som angetts i åtgärdsplanen. Redovisningen underställs utbildnings- och kulturnämnden och socialnämnden som i sin tur redovisar uppfyllelsen av åtgärdsplanen till kommunfull-

måktige. Om nämnderna anser att åtgärdsplanen bör ändras föreslår nämnderna fullmäktige att göra detta.

Revidering av handlingsprogrammet

Handlingsprogrammet revideras i början av vartannat år. Nästa revidering sker 2015. Samtliga nämnder involveras i revideringen. På förslag från utbildnings- och kulturnämnden och socialnämnden antar kommunfullmäktige det reviderade handlingsprogrammet vartannat år.

Plan för åtgärder 2013-2014

Utbildnings- och kulturnämnden och socialnämnden har en omfattande verksamhet för barn- och ungdomar. I åtgärdsplanen fastställs vilka ytterligare åtgärder som ska vidtas under 2013-2014

VAD	VEM ANSVARAR	NÄR
1. UNGDOMSDEMOKRATI		
Ungdomsinspektat (UI) (Artikel 12) - Ungdomsinspektatets verksamhet ska synliggöras. - Vid SO-lektionerna i skolan synliggör och stödjer man UI:s arbete. - Föräldraråden stödjer och uppmuntrar UI.	Ungdomssamordnare Rektor Rektor	2013-2014 2013-2014 2013-2014
Feriearbete – Fokus demokrati (Artikel 12)	Ungdomssamordnare	2013-2014
2. AKTIVITETER		
Seminarium kring kommunikationsformer - Seminarium kring moderna kommunikationsformer bland ungdomar genomförs	Ungdomssamordnaren	2013-2014
”Ungdomsexpo” - Där aktiviteter för/av/och med barn och ungdomar genomförs.		
Rutiner för klassråd, elevråd m m - Det tas fram gemensamma rutiner och riktlinjer för klassråd, elevråd, matråd, Skol IF och UI	Ungdomssamordnare/rektorer	
Fritidsgården - Utöka aktiviteter för åk 4-6 på fritidsgårdarna - Utökad samverkan mellan fritidsgårdarna i kommunen	Fritids- och kulturchefen Ungdomssamordnaren	2013-2014 2013-2014
Gemensamma friluftsdagar (Artikel 31) Samtliga grundskolor i kommunen	Rektorer	2013-2014
LAN (Artikel 31)	Ungdomssamordnaren	2013-2014
Undersöka möjligheter att skapa ett Möjligheternas hus (Artikel 31) - Ett arbete i syfte att skapa ett Möjligheternas hus	Kultur och fritidschef	2013-2014
Årlig upprustning av en lekplats (Artikel 31)	Kommunstyrelsen, gatu chefen	2013-2014
Utbyggnad och sammanbindning av gång- och cykelvägar	Kommunstyrelsen, gatu chefen	2013-2014

3. FÖRÄLDRAENGAGEMANG		
Föreläsningar - Genomförs föreläsningsserier med teman kopplat till föräldrastödsutbildningarna		2013-2014
Ingen alkohol till ungdomar (<i>Artiklarna 5,18</i>) - Arbete mot att föräldrar/andra vuxna "langar".	Ungdomssamordnare	2013-2014
Föräldrastöd (<i>Artiklarna 5,18</i>) - Arbete fortsätter med "Det goda föräldraskapet" - Arbete fortsätter med "Nya steg" (år 6)	Samverkansgruppen Socialchefen	2013-2014
Ungdomsnätverksgrupp UNG (<i>Artikel xxxx</i>) - Samordning av insatser för både riskvällar och ungdomsproblem	Ifo-chefen Ungdomssamordnaren	2013-2014
4. SAMVERKAN/NYA ARBETSMETODER		
Samverkansteamet - I syfte att samverka mellan skolan, socialförvaltningen och BVC träffas representanter regelbundet.	Socialchefen Skolchefen Enhetschef vårdcentralen	2013-2014
Ansökan om olika former av projektmedel		
Ung företagsamhet – UF - Redovisning av UF i samarbete med näringslivet. Uppmuntran för goda idéer inom UF.	Rektorer KCM	2013-2014
Ungdomshemsida (<i>Artikel 12</i>) Fortsatt arbete med att utveckla en ungdomshemsida	Ungdomssamordnaren	2013-2014
Socplanket - Fortsatt arbete med att utveckla det webbaserade psykosociala stödet.	Skolans elevhälsa Ifo-chefen	2013-2014
Handlingsplan vid hot, våld och kränkningar - I syfte att motverka all form av hot, våld och kränkningar finns en handlingsplan.	Rektorer	2013-2014
Verka för en god livsstil (<i>Artiklarna 24,33</i>) - Tobaksfri duo	Skolan elevhälsa	2013-2014
Utökad samverkan med föreningslivet - Stimulans till förenings- och ungdomsledare Stipendier, intressanta föreläsningar mm	Kultur och fritidschef	2013-2014
Utbildning i barnkonventionen - Årligen genomförs utbildning i barnkonventionen för all skolpersonal	Ukn:s utvecklingsledare/rektorer	2013-2014
Kamratstödjare - En utökad samverkan mellan kamratstödjare i hela kommunen	Skolkurator	2013-2014